Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 245. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го ГРУДНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 28, 1982 No. 245. VOL. LXXXIX.

Відбулася сесія відділу НТШ у Монтреалі

Монтреаль, Кве. (Р.О.)— У вівторок, 30-го листопада ц.р., в МекҐілському університеті відбулася перша наукова сесія монтреальського Відділу Наукового Товариства ім. Т.Шевченка, запляноване на академічний рік 1982–83. Доповідь прочитав мґр Ярослав Харчун, докторант Оттавського університету.

Тема доповіді—„Вершини і низини розвитку української мови у 60-их та 70-их роках". Вказавши на те, що якраз старша ґенерація — ґенерація М.Рильського і П. Тичини—зберегла мовну платформу для творчости письменників шістдесятих років, доповідач змалював картину творчого життя того періоду. Шістдесяті роки були, крім того, тим періодом, коли вже можна було говорити про видимі результати об'єднання українського етнографічного масиву. Мобільність населення створює більш-менш уніфікований розмовний варіянт української літературної мови, хоч у ньому присутні завжди—у різній мірі, залежно від території—діялектизми і русизми.

Згадавши про двомовність, що переходить у „суржикову" одномовність міського населення України, доповідач пояснив, що індустріялізація відіграє в цьому вирішальну ролю. Прагматизм технократії залишає мало місця для турбот про чистоту та широку вживаність рідної мови.

Крім прагматизму, на українську мову накладаються централізовані пляни та норми—як і на всі прояви

(Закінчення на стор. 4)

Вшанували пам'ять композитора о. Кирила Стеценка

Ню Йорк, Н.И. (в.б.). — Влаштований тут, 12-го грудня ц.р. концерт у пошану одного з найвидатніших українських композиторів, який є світововизнаний і внесений у всесвітній календар ЮНЕСКО, о. Кирила Стеценка, проходив не лише під знаком 100-річчя народження і 60-річчя його смерти, але й під знаком засудження російсько-большевицького окупанта, який відповідальний за обставини, що не дозволили цьому унікальному композиторові повністю розвинути свої творчі можливості та за передчасну його смерть.

Ці аспекти підкреслив у відкритті концерту голова Комітету Об'єднання Українсько-Американських Організацій Ню Йорку інж. Михайло Шпонтак, вони виділялися в доповіді Теодора Терена-Юськова, вони теж були предметом резолюції, яку відчитав мґр Василь Сосяк і яку аклямацією прийняли присутні на концерті.

Після відспівання американського гимну й увідного слова інж. М. Шпонтака, колишній оперовий співак-баритон, музикознавець і музичний критик Т.Терен-Юськова, у дбайливо опрацьованій на джерельних матеріялах і чітко поданій доповіді, підкреслив українсько-національний і патріотично-самостійницький та релігійний характер музичної творчости одного з найвидатніших українських композиторів о. К.Стеценка, який своєю універсальністю, зокрема в ділянці вокально-хорової творчости запевнив собі місце в світовій музичній культурі. Ця унікальність, як її окреслив один із дослідників творчости Стеценка, є „симфонізацією хорового письма". Вона й відкрила йому дорогу до світового календаря ЮНЕСКО, бо вона переступила межі національного й досягла вершин світового музичного мистецтва.

Російсько-советська критика промовчує самобутній національний характер творчости Стеценка, як теж і другу притаманну його композиторському талантові ділянку — релігійно-церковну. Не згадують теж про священичий сан композитора. Хоч панівними в творчості Стеценка були дві згадані царини, то композитор був багатобічний. Відомі його обробки народних і патріотичних пісень, сольоспіви, фортепіянові й театральні композиції.

Вокально-музичну частину концерту розпочав бас-соліст Метрополітальної опери в Ню Йорку Андрій Добрянський. Через голосову недиспозицію в наслідок перестуди з поданих у програмі чотирьох композицій Стеценка („Гетьмани", „Гей літа орел", „А мій батько орендар" до слів Т. Шевченка та „Цар Горох" до слів В.Самійленка за французом Беранже) співак виконав тільки дві останні.

Вокальний ансамбль „Промінь" під керівництвом мґр Богданни Волянської проспівав „Коли вже сонечко, мені зійдеш" (О. Олесь), „В країні мертві" (О.Олесь), „Плавай, плавай лебедоньку (Т.Шевченко), „То була тиха ніч" (Леся Українка). Солісткою була Оксана Харук. У другій частині, що почалася відчитанням і схваленням резолюції з засудженням російсько-большевицького режиму, виступила сопрано Міської опери в Ню Йорку Марта Кокольська-Мусійчук, яка проспівала дві пісні на слова О.Олеся - „ти все любиш його" і „Порвалися струни" та „Вечірня пісня" слова В. Самійленка.

Хор „Думка" під диригентурою Семена Комірного виконав „Країно мати", „Чуєш, брате мій" і першу частину „Кантати Шевченкові". Концерт закінчено відспіванням українського гимну.

Акомпаньяторами були: Тома Гриньків, Марта Мачай і Тетяна Поташко. Оформлення сцени виконав інж. Т. Гірняк.

Концерт був влаштований частинно завдяки допомозі Нюйоркської стейтової ради мистецтв, що підкреслили з подякою організатори імпрези. Не дописала публіка, а це зайвий болючий доказ, що громада не дооцінює українських талантів навіть, коли вони здобули світове визнання, розголос і славу.

Н. Строката і С. Караванський доповідатимуть в Клівленді

Клівленд, Огайо (CAUSE) — Видатні українські дисиденти, члени Української Гельсінкської Групи й недавні політичні в'язні сов'єтських тюрем і концтаборів, д-р Ніна Строката-Караванська й Святослав Караванський виступатимуть тут у неділю 26-го гругня 1982 року з доповідями на запрошення Комітету проти совєтських свідчень в американських судах.

Доповідачі говоритимуть на тему сучасного „голокосту" української нації в умовинах червоно-московської окупації, про практику фабрикування свідчень і документів в СССР в цілі переслідування й винищування невинних жертв, як також про необхідність об'єднаної дії та енергійних заходів для негайного припинення леґалізації совєтських документів і свідчень на форумі американських судів.

Доповіді Караванських відбудуться в головній залі українського православного собору св. Володимира, на розі вулиць Стейт Ровд і Меріонклиф Драйв у Пармі, Огайо. Початок о годині 4-ій по полудні.

ЗАКЛИК КОМІСІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ СКВУ У СПРАВІ ВІДЗНАЧУВАННЯ ДНЯ СОЛІДАРНОСТИ З УКРАЇНСЬКИМИ ПОЛІТИЧНИМИ В'ЯЗНЯМИ В СССР

Від 1976 року політв'язні в СССР відзначають голодівкою кожного року 12-го січня День українського політичного в'язня.

Арешти, репресії, заслання, шестиліття неспівмірно тяжкої безстрашної боротьби членів Української Гельсінкської Групи, героїзм родини Січків, фізичні і моральні знущання над усіма, кому не страшна боротьба за права української людини і народу — це жорстока дійсність в Україні.

Згідно з постановою III Конґресу СКВУ, щоб день 12-го січня щороку відзначувати як день солідарности з українськими політв'язнями в СССР, Комісія Прав Людини СКВУ закликає українську діяспорну спільноту (організації та індивідуально) організувати масові акції висилання телеграм і листів до урядів країн поселення з домаганням інтервеніювати в справі звільнення політв'язнів, членів Української Гельсінкської Групи та всіх борців за людські і національні права.

Українські молодечі організації у Західньому світі визнали день 12-го січня днем солідарности й моральної підтримки українським політв'язням. У цьому дні треба провести голодівку, пояснити чужому довкіллю причини і форми відзначування Дня Солідарности та організувати виховні акції серед молоді: голодівка, пояснювальна інформація в чужонаціональних середовищах, висилання протестних листів, збирання фондів на оборону ув'язнених.

Звертаємося до організованої української спільноти вільного світу дати всесторонню підтримку нескореним борцям нашої поневоленої батьківщини.

Комісія Прав Людини СКВУ

У Мюнхені вийшла книжка проф. д-ра Ю. Бойка-Блохина

Мюнхен, Західня Німеччина. — Тут у 1981 році, в друкарні Р.Кокодинського, появився третій том 403-сторінкової книги — вибраних статтей видатного літературознавця проф. д-ра Юрій Бойка-Блохина п.з. „Вибране". Ця книга вийшла накладом автора.

У передмові проф. Ю. Бойко-Блохин пише, що „літературознавчий матеріял становить близько двох третин книжки, решта праць належить до духової проблематики, так української, як і російсько–імперської". Автор також у своїй передмові згадує про те, що з огляду на це, що ще низка його закінчених праць з історії літератури не ввійшла в цей третій том, він проєктує ще й четвертий том „Вибраного", на який складеться бібліографія його наукового і публіцистичного доробку, чужомовні резюме змісту його розвідок усіх чотирьох томів, як також іменний індекс до чотиритомника. У третьому томі знаходяться статті про Шевченка, Лесю Українку, Митрополита Липківського, гетьмана Івана Виговського, істориків–проф. д-ра О.П.Оглоблина і С. Єфремова та низка багатьох інших праць. Є тут і статті, які досі були друковані лише по-німецькому, а тепер вони з'явилися вперше в українському перекладі.

У книжці цій є багато фотографій, які представляють фраґменти з науково-літературного шляху проф. Ю. Бойка, — з нагоди наукових конференцій, виставок його наукових праць тощо, світлини різних документів і листування.

Відбулися 34 Збори Станичної Старшини в Ню Йорку

Ню Йорк.—Тут відбулися у неділю 21-го листопада ц.р. річні 34-ті з черги Загальні збори Пластової Станиці. У висліді їх переобрано станичною пл. сен Ольгу Кузьмович, а на її заступників обрано ст. пл. Олега Мачая, ст. пл. Олю Стасюк, які рівночасно виконують обов'язки кошових, та Стефанію Косович і пл. сен. Ореста Кебала. До станичної старшини на 1983 рік увійшли ще пл. сен. Оксана Кіналь і ст. пл. Арета Підвербецька—писарі пл. сен. Дмитро Косович—касир, референт новацького вишколу ст. пл. Аскольд Винників, референт пластових видань—ст. пл. Марта Кузьмович, референт таборовий—ст. пл. Олег Данилюк, бібліотекар ст. пл. Галя Сидоряк, ст. пл. Роман Яремчук—бунчужний, ст. пл. Володимир Яремчук—хронікар, Ярослав Ярема—господар, й І. Яремчук—його заступник.

Головою Станичної Ради обрано пл. сен. Андрія Ластовецького. До Станичної старшини входять також з уряду голова гуртка Пластприяту Галина Гошовська, голова Пластової Фундації пл. сен. Богдан Михайлів і кожночасні осередкові старшого пластунства та сеніорів.

34-ті Загальні збори Пластової Станиці віддзеркалювали велику і відповідальну працю, що її виконано в останньому році і до якої приложили руки всі члени Станичної старшини, а саме у підготовці Міжкрайової Пластової Зустрічі у 70-річчя Українського Пласту, яка відбулася влітку цього року на Пластовій Оселі „Вовча Тропа".

Пластова молодь станиці в Ню Йорку виказалася дуже ґарними успіхами, в яких гурток пластових юнаків з 3-го Куреня ім. Івана Мазепи здобув перше місце в загальному точкуванні, а гурток юначок, що складався у більшості із членок 18-го куреня ім. Олени Пчілки, здобув четверте місце.

Про цілість проробленої праці усно звітувала станична пл. сен. Ольга Кузьмович а усі учасники Загальних зборів одержали точний звіт членів в окремому звітовому виданні.

Збори провадив пл. сен. Юрій Савицький, предсідник, секретарювала пл. сен. Мотря Мілянич.

На 34-их Загальних зборах був присутній заступник голови Крайової Пластової Старшини пл. сен. Михайло Мочула, який привітав членів Станичної старшини й учасників і вказав на велику відповідальну працю, що її виконують пластові провідники і виховники.

Після ділової дискусії над звітами уступаючій старшині уділено абсолюторію з признанням, що запропонувала голова Станичної Ради пл. сен. Ірина Куровицька. Про працю Номінаційної комісії і її трудноші знайти новий провід звітував її голова пл. сен. Вячеслав Вишневський.

Збори пройшли в дружній пластовій атмосфері зі спільною журбою про дальшу виховну працю та як її поліпшити.

МОСКВА ПОЯСНЮЄ ПЛЯН АНДРОПОВА

Москва, СССР. — Високий офіційний речник Кремля повідомив у середу, 22-го грудня, що недавня пропозиція Москви зменшити кількість ракет середнього засягу означає, що деякі ракети будуть забрані з европейської частини Сочєтського Союзу але не всі з тих, які можуть досягти Західню Европу.

Це питання є дуже важливе для західніх держав тому, що совєтські ракети середнього засягу типу СС-20 з радіюсом дії понад 3,000 миль можуть досягнути цілі в Західній Европі навіть, якщо їх розмістити в Азії, за Уралом, що є традиційно прийнятим кордоном між Европою і Азією. Тим більше -- ці ракети базуються на пересувних транспортових механізмах, а тому їх можна швидко перевезти на захід без найменших труднощів під час кризових ситуацій.

Офіційний речник Леонід Замятін зробив свої коментарі при обговоренні пропозиції Юрія Андропова про зменшення сотень ракет середньої дії в Европі та доведення їх числа до 162 англійських і французьких ракет.

Подробиці пропозиції Андропова були подані на пресконференції Замятіним, який очолює відділ інформації ЦК КПСС та Вадимом Загладіним, його першим заступником.

КАРМАЛЬ ВІДКИДАЄ МОЖЛИВІСТЬ КОМПРОМІСУ

Москва, СССР. — Афганістанський лідер Бабрак Кармаль, виступаючи на пресовій конференціїл в Москві в понеділок, 20-го грудня, заявив, що не буде жадного компромісу з партизанами, і що совєтські війська залишаться поки повстанці не здадуться або будуть розбиті та знищені.

Коли запитали Бабрака, чи його уряд погодиться на коаліцію з повстанцями, його відповідь була різко неґативна. „Афганістан не має традицій іти на компроміси з ґанґстерами", — відповів Кармаль.

Він не згадував нічого про можливість виводу совєтських військ, яких тепер нараховується в Афганістані понад 100,000.

Перед смертю Леонід Брежнєв в одній із промов сказав, що виведення совєтських військ могло б бути можливим після того як „дійде до домовлення і договору". Виступ Кармаля не мав навіть такожо слабого натяку.

МОСКВА ВТРАТИЛА 15,000 ВОЯКІВ В АФГАНІСТАНІ

Вашінґтон. — Державний департамент повідомив, що втрати Совєтського Союзу в афганістанській війні від початку нападу на цю країну в грудні 1979 року виносять від 10,000 до 15,000 убитими.

Не зважаючи на безпорівняну перевагу в техніці та постачанні і такі в:ликі втрати, совєтським т.і афганським урядовим військам не вдалося на протязі трьох років зломити ні духа, ні силу опору афганського народу комуністичній владі Бабрака Кармаля і його захисникам, совєтським окупаційним військам.

Лоренс Іґлберґер, заступник державного секретаря з політичних питань, у короткому підсумуванні в третю річницю совєтського нападу заявив, що Совєтський Союз збільшив свої війська в Афганістані з 85,000 минулого року до 105,000. Ще 30,000 совєтських військ стоїть готових на совєтському боці кордону.

Цей же речник сказав, що ЗСА „вірять у розумне розв'язання" шляхом переговорів, але сиґнали з Москви після смерти Леоніда Брежнєва є неясні.

„Покищо ми не малиніяких виразних познак совєтських намірів", — заявив Іґлберґер. „Ми вітатимемо всяке совєтське бажання розв'язати проблему за столом переговорів, які повернуть Афганістан афганському народові".

ПОЛЬСЬКИЙ ДИПЛОМАТ СТВЕРДЖУЄ ПРИЧЕТНІСТЬ КҐБ У АТЕНТАТІ НА ПАПУ

Вашінґтон. — Польський політичний втікач, колишній амбасадор Польщі в Японії Здзіслав Рураж, виступаючи тут на пресовій конференції, заявив: „Спроба замаху на Папу в Римі минулого року могла бути результатом секретного вироку смерти, проголошеного проти нього совєтським КҐБ". Сам Рураж втік рік тому, покинувши свій пост посла після введення військового стану в Польщі, за що був засуджений заочно на кару смерти польським судом минулого тижня.

Перебуваючи під охороною двох вартових, Рураж з цього приводу сказав: „ Я не сприймаю цей вирок байдуже . Було багато прикладів у минулих роках, коли вироки смерти над втікачами з комуністичних країн були виконані за кордонами цих країн".

Юрій Андропов, теперішній лідер Совєтського Союзу, був головою КҐБ в той час, як турок Мегмет Алі Аджа стріляв у Папу Івана Павла II на площі св. Петра в Римі 13-го травня 1981 року і важко поранив Папу.

„У мене не було ніколи найменшого сумніву, про совєтську змову. Я відразу був переконаний, що за цим актом стоїть Совєтський Союз", — заявив Рураж.

Він також сказав, що спроба вбити Папу була наказом Москви як альтернатива совєтському військовому нападові на Польщу з метою розгрому „Солідарности". Цей колишній польський дипломат сказав, що Папа був символом єдности волелюбних поляків. Він також сказав, що Андропов будучи головою КҐБ, перший закликав до нападу на Польщу під час зусрічі лідерів Варшавського Пакту минулого року, але ціна такого нападу виявилася надто велика — „треба було понад мільйон вояків", — сказав Рураж.

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Британії Марґарет Тачер приїхала без повідомлення до Північної Ірляндії в середу, 22-го грудня, і відвідала переживших бомбовий вибух, під час якого загинуло 17 осіб, при тому 11 англійських вояків. Вона пробула півгодини в лікарні недалеко від Белфасту, де лікуються поранені під час вибуху особи. Бомбу підклали терористи 7-го грудня в барі, де, крім 17 убитих, було 66 поранених.

ГАЗЕТИ, РАДІО І телебачення центральноамериканських країн передали в середу, 22-го грудня, текст відозви лівих терористів які викрали дочку президетна Гондурасу 33-літню Юдіт Ксіомару Суазо Естраду. Опублікування відозви терористів було умовою звільнення викраденої Юдіт. Вони її звільнили у четвер увечорі.

ПІДВИЩИЛИ ПОДАТОК НА БЕНЗИНУ

Вашінґтон. — Сенат схвалив законопроєкт про підвищення цін на бензину на 5 центів на ґальон у формі податку для фінанасування ремонту доріг і мостів. Законопроєкт був принятий у четвер, 23-го грудня, після зламання опору двох республіканців.

Після прийняття законопроєкту Сенат закінчив свою 97-му сесію. Палата Репрезентантів зробила це два дні раніше. Законопроєкт був прийнятий 54-ма голосами проти 33-ох, після припинення обговорення, викликаного опором консерватистів, яке затримало схвалення на два тижні. Головним опонентом був сен. Джессі Гелмс з Північної Каролайни.

Палата Репрезентантів схвалила цей законопроєкт ще у вівторок, 21-го грудня. Тепер він іде на остаточне затведження і підпис Президента.

Основні точки законорпоєкту є такі:

Підвищення федерального податку на бензину до 9 центів з 4 центів на ґальон, яке ввійде в силу 1-го квітня 1983 року. Податок на ґазогол буде 5 центів на ґальон. Спеціялісти кажуть, що це буде коштувати пересічного моториста приблизно 30 долярів на рік;

Вища платня за вживання шляхів великими вантажними машинами;

Додатковий дохід приблизно 5,5 більйона долярів річно, 80 відсотків якого піде на ремонт шляхів та мостів; 20 відсотків на розвиток системи публічного транспорту;

Створення нових 320,000 робочих місць, основно в будівельній промисловості;

Продовження часу тривання допомоги безробітним. Тривалість часу виплати допомоги безробітним буде різною в різних стейтах, залежно від кількости безробітних у даному стейті.

Король Йорданії закінчив відвідини в ЗСА

Вашінґтон. — Президент Роналд Реґен і король Йорданії Гуссейн мали в четверг, 23-го грудня, свою другу і останню зустріч, після якої Президент висловив оптимістичний погляд, що переговори, спрямовані на досягнення миру на Близькому Сході, є в „наших можливостях".

Хоч стало ясно з висловів короля, що він ще не повністю готовий прийняти американську пропозицію вступити в прямі переговори між Ізраїлем Єгиптом про палестинське самоуправління на західньому березі ріки Йордан і в смузі Гази, офіційні особи ЗСА підбадьорені відвідинами короля і перебігом переговорів. Сам король сказав, що він повертається в Йорданію для дальших розмов з „нашими братами" і буде тримати зв'язок з американськими офіційними особами „негайно".

Під час прощальної церемонії, стоячи поруч з королем, президент Реґен сказав: „Ми зробили значний поступ у напрямі миру. Ми почали діялог, від якого ми не повинні повертатися назад."

Король Йорданії на прощання із свого боку заявив: „Я вірю, що ми зрозуміли погляди один одного краще, ніж колинебудь у минулому".

В Америці

Д-Р БАРНІ КЛАРК, ПАЦІЄНТ з механічним серцем, яке він дістав ще 2-го грудня, нарешті вперше встав з ліжка, на коротку хвилину, у вівторок, 21-го грудня, а в середу вранці, 22-го, йому вийняли з леґенів рурку, якою він був сполучений з приладом для дихання, т.зв. респіратором (рурка вставлена через ніс, проходила горлом до леґенів, і він через це не міг говорити, а лише кивав головою, „так" або „ні"). Тепер, у середу, він зміг прошепотіти лікарям, які його невідступно пильнують, кілька слів заохоти і надалі продовжувати всі ці експерименти, які вони роблять на ньому, для добра людськости. Він також тепер може ступити кілька кроків без сторонньої допомоги.

В ЦЬОМУ РІЗДВЯНОМУ часі розпалилася громадська дискусія про двох осіб, звільнених з праці через певні причини, що для одних американців є підставою для звільненням, а для інших — ні. Одна справа, це звільнення д-ра Майкела М. Бейдена з посту заступника коронара у повіті Саффок на Лонг Айленді в Ню Йорку за те, що він написав докладно про те, як можна вчинити вбивство і не бути зловленим. Обвинувачений у тому, що він „вчить, як здійснити вбивство", він тепер звільнений з посади, але сам він відкликається до апеляційних інстанцій, щоб знов дістати працю. Другий випадок, це справа учительки біології, неодруженої, але вагітної жінки, якій вже не мало років; і це саме було причиною, що вона бажала мати дитину, поки ще може бути матір'ю. Але матері дітей, яких вона навчає, — вона викладає учням також про репродукцію біологічних організмів, — спираючись на традиційні американські вартості моральности, вимагають її звільнення. Вчителька ця протестує і каже, що буде судити, якщо її шкільна влада звільнить, навіть якщо б мала вдатися до Верховного Суду. Шкільна влада заявила, що цю вчительку не звільнять.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН, віріючи далі в позитивну розв'язку для здобуття фондів Комісії соціяльного забезпечення, продовжив працю згаданої комісії до 15-го січня 1983 року після плянованого первісного закінчення реченця 31-го грудня 1982 року. Комісія домагається спільної зустрічі з Президентом Реґеном і речником Палати Репрезентантів, Томасом О'Нілем для остаточного узгіднення рішень комісії, яка старається випрацювати рекомендації для придбання 200 більйонів дол. для забезпечення пенсійного фонду до 1990 року.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ у Вашінґтоні з амбасадорами Латинської Америки президент Реґен заявив, що він дальше буде пропихати т. зв. Караїбську ініціятиву, в рамках якої Уряд ЗСА пропонує асиґнувати 350 мільйонів дол. для економічної допомоги країнам Центральної Америки. Не зважаючи на те, що Палата Репрезентантів ухвалила певну версію президентської пропозиції, ця справа застрягла в Сенаті і тому немає надії, щоб ця справа перейшла ще в цьому році.

ДВАДЦЯТЬ ЧОТИРИ конґресмени-католики вислали спільного листа до архиєпископа Джозефа Л. Бернардіна, голови Крайової конференції католицьких єпископів, в якому вони скритикували становище американського католицького єпископату в справі атомових зброєнь. В цьому листі сказано, що „дійсна небезпека для Америки не є в зброї, але у вивозі ворожої ідеології. Криза, перед якою ми стоїмо, не включає двох морально однакових сил, але змаг людської свободи проти тоталітаризму".

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник · Ukrainian Daily
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — $1.00. Make chek or money orders payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу 65¢ місячно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Макабрична забава

Про Богослужбу в церкві св. Юрія у Ню Йорку, що її відправив прибулий до ЗСА на короткі відвідини родини один священик з Польщі, була вже згадка у „Свободі" в колюмні „Про це і те". Сказано там, що той духовник оповідав про умовини життя наших лемків, переселених на „відзискані землі", насправді на Помор'я, — про те, як їхнє харчування залежне від карток, на які, між іншим, дитина дістає раз в рік одну чоколяду; як люди з'їжджаються з віддалі кільканадцять і кількадесяти кілометрів возами на Богослужбу, що її раз у неділю відправляється в римо-католицьких костелах церковно-слов'янською мовою з „Отче-нашем", „Вірую" і проповіддю українською мовою. Авторка цього репортажевого нарису „Про те, що забуваємо" („Свобода", ч. 240 з 18-го грудня ц. р.), закликала нашу громаду, щоб вона не забувала про своїх земляків-лемків і не припинювала своєї матеріяльної допомоги тим бідним людям, які найболючіше відчувають, що про них „забули". Духовник, який ні словом не критикував існуючого тепер у Польщі режиму і не торкався зовсім політичних справ (але вернувся до Польщі і краще не називати його прізвища), запевняв, що прогнані з рідної Лемківщини українські чоловіки, жінки і їх діти все ще вірять і сподіваються, що колись вернуться туди, до своїх рідних сіл.

Духовник виголошував свою проповідь спокійним, рівним, безпристрасним голосом, але зміст його слів давав такий похмурий образ життя і всієї атмосфери переселених у чужомовне море лемків, що в церкві св. Юра, де парафіяни привикли до добрих, красномовних проповідників (колись о. д-р Юліян Катрій, покійний о. д-р Володимир Ґавліч, теперішній парох о. д-р Патрикій Пащак, інколи вчений о. д-р Михайло Ваврик та не раз і Владика Василь Лостен) — у церкві царила мертва тиша. Люди наче відчували, що це лунає до них голос далеких, відірваних від рідної землі українських людей, які кличуть до нас, запевняючи нас, що вони душею і думками пов'язані з нами і просять, щоб і ми були з ними.

Різні рефлексії виринали, коли слухалось рідкісну прегарну проповідь. Наче автоматично насувалось порівняння між дійсністю української вільної громади в діяспорі, зокрема в Америці, і тієї частини великої української нації, яка запроторена на „відзискані землі" Польщі. Наче автоматично виринало порівняння не тільки матеріяльного стану, — тутешнього добробуту і тамошньої нужди, — але й цілої атмосфери, яка царить тут і там. В одному ми, вільна громада в діяспорі, і лемки на „відзисканих землях" переживаємо подібне! Всі ми виставлені на ту саму загрозу: асиміляції до чужомовного населення. Тільки там існує тиск ворожого оточення, там немає ні одної української церкви, там падуть тільки окрушини української культури від злеґалізованого у Варшаві „Українського Суспільно-Культурного Товариства", тут існують величаві церковні храми, власні великі наукові установи, у престижевих університетах засновані катедри української історії й літератури, тут буйно процвітає ніким не цензуроване друковане слово. І хотілось би, щоб наші українські люди другої і третьої ґенерації у вільному світі говорили такою гарною, плавкою українською літературною мовою, як отой духовник із Польщі.

Виринала наче автоматично рефлексія: Про великий український народ в Україні співаємо у церквах гимн Романа Купчинського „...Люд у кайданах, край у руїні, навіть молитись ворог не дасть..."; — відірвана територіяльно частина українського народу, якою є лемки на „відзисканих землях", переживає трагедію невірогідних матеріяльних злиднів і розпачає, що її „забули", а чим ми тут займаємося?! Призадумуємось над проблемою, „хто найбільший ворог"? — наче б ми не знали, що від листопада 1920 року вся Україна окупована ворожим військом; сваримося за ідеологію і за політику; не знаємо одні одних у суперечках над гіпотетичними у реальній дійсності неіснуючими питаннями, як відзискати рідну державність — революцією чи еволюцією, — розлетілась організована українська громада у конфлікті на тему її проводу, — займаємося проблемою плюралізму чи однопартійности громади, про „механічну" і „органічну" єдність. — Все воно може й цікаве з погляду історії української політичної думки, але у порівнянні з страхітливою дійсністю в Україні і наших лемків у Польщі — чи це не подобає на якусь неповажну макабричну забаву? Як судитиме нас за все це історія — майбутні історики й аналітики ситуації українських людей в Україні, в Польщі й у вільних країнах діяспори? Невже всі ми затратили вже зовсім почуття черговости важливих справ, невже всі ми перенеслись із плянети Землі на Марса, невже ми забули без решти, хто ми і чиї ми діти ?! І як довго триватиме ще ця наша забава?!

Ярослав Курдидик

ІЗ ВОРОГА — НАЙЦІННІШИЙ СОЮЗНИК

Якраз нещодавно, бо 7-го грудня, Америка повернулася знову спогадами до найтрагічнішої річниці, яка зустріла цю країну, 7-го грудня, — Перл Гарбор слід уважати за одно з найбільших мілітарних потрясень, яке будь-коли пережила ця могутня держава.

У неділю вранці, 7-го грудня 1941 року, на протязі не цілих двох годин, американська фльота Тихого океану лежала у повній руїні. Із 96-ти кораблів у порті 18 були затоплені або сильно пошкоджені. Дев'ять найважчих кораблів було пошкоджено, але шість з-поміж них таки вдалося відреставрувати до такого ступеня, що вони взяли участь у розгромі Японії. Загальні втрати були 2,403 осіб, тобто майже половина з колишнього портового персоналу. Та найбільш потрясаюче те, що аж по сьогоднішній день 1,178 членів залоги з корабля „Арізона" залишилися похоронені в тулубі цього колись корабля-велетня...

Але водночас дивно, що від цієї події у Перл Гарборі заіснували просто неймовірні, теж ніким непередбачувані в тому часі зміни. Це слід розуміти так, що Японія з колишнього найбільшого і найгрізнішого ворога — перетворилася у вельми надійного політичного союзника ЗСА; а якщо брати до уваги, що Японія запляновує за найновішими модерними вимогами розбудувати свою збройну силу, то ця країна готова перетворитися теж у повноцілого стратегічного і силового партнера. Або, — це деякі мілітарні коментатори заповідають, — що під цю пору зарисувався зовсім конкретно „Тріюмвірат Далекого Сходу — ЗСА, Китай і Японія".

Є всі познаки, що з постійною розбудовою мілітарної сили СССР драматично поширює своє панування у повітрі і на морях північного обширу Тихого океану. Очевидно, що цим своїм намаганням „нового підбою", — кажуть міжнародні політично-мілітарні речники, — Совєтський Союз неначебто „примушує Японію до розбудови своєї власної мілітарної капацитетности".

Але водночас і впарі з тим затривожила на свій лад решту азійського континенту, де ще живим залишилося у пам'яті „незабутнє минуле імперіяльної Японії", сама Японія.

У противагу до того, що Совєтський Союз продовжив і розбудував летунську причальну розбіжню на островах, над якими постійно ведеться дискусія, на північ від Гоккаідо, з якої можуть стартувати найнмодернішого типу бойові літаки СССР, Японія уважає, ці, зайняті Москвою острови під кінець Другої світової війни, „за ще досі невирішену справу". — І ця архимодерна індустрійна країна вирішила теж „сказати своє власне слово" та починає приспішено зброїтися. А загроза для Японії особливо з вищезгаданого новозбудованого совєтського летовища велика, коли зважити, що Совєтський Союз намагається перемінити Охотське море у свою найсильнішу морську базу, бо там уже під сучасну пору зосереджено коло 150 підводних човнів і біля 300 літаків різнорідного бойового призначення. Особливо загрозливими в тому районі є 40 бойовиків типу Бекфаєр із засягом до 5,000 миль.

Знавці цього обширу наголошують, що, не зважаючи на цю мілітарну розбудову Совєтського Союзу, ЗСА спільно з Японією все ще вдається там втримувати „баланс сили". А для того, щоб у майбутньому не захитати цього балянсу і втримувати його у дальшій панівности, ЗСА вирішили, очевидно за згодою Японії, перекинути в цей обшир повне „летунське крило", або, уточнюючи, 40 наймодерніших нищівних бомбовиків типу Ф-16, до місцевости Міссава. Варто теж пригадати, що 80-90 своїх морських операцій фльота СССР переводить із Владивостоку, почерез Японське море, і є підтверджені вістки, що цей плян із перенесенням бойовиків типу Ф-16 до Міссава, не абияк затривожив Москву в першу чергу тим, що вони готові знищити причальну базу для бомбовиків типу Бекфаєр у Александрівці.

Якраз після пляну переносу бомбовиків типу Ф-16 у недалеке сусідство коло Владивостоку, міністер оборони СССР Устінов почав досить сильно відгрожуватися, що, мовляв, — „на цю найновішу загрозливу американську провокацію" СССР поробить усі можливі старання, які будуть теж націлені у найбільше неочікувані стратегічні райони оборони Заходу.

А для доповнення ударної сили бомбовиків типу Ф-16 варто пригадати, що американська 7-ма фльота представляє собою теж не абиякої вартости еквівалент проти концентрації фльоти СССР, яка, може кількісно, але не якісно — намагається втримувати перевагу.

Але за найважливіший фактор у цьому обширі слід прийняти таки реальну дійсність, що, коли Японія включить у свою мілітарну розбудову ввесь свій „талант і прецизність", як ось для прикладу: Міцушібі танк-74, що його військові спеціялісти уважають може за один із найкращих танків, чи ракети короткого засягу, такого самого подібного типу як французькі типу Екзосет, не згадуючи вже про те, що Японія має під сучасну пору найпрецизнішу військову зв'язкову мережу, якою досі послуговувалися в оперативних бойових діях, то треба знатокам признати слушність, що Японія варта того, щоб її назвати найбільш надійним союзником ЗСА, а посередньо і всього Заходу.

Ол. Зозуля

Терези з гаком

Недалеко Василькова видніються розкидані присадкуваті незграбні будівлі — це Саливінська відгодовувальна ферма. Сюди з колгоспів звозять телят-бичечків на відгодівлю, щоб потім відвезти їх до Дарницького м'ясокомбінату. А там уже знають, що з них зробити: ковбаси, котлети, шніцлі чи інші витрибеньки.

Очолює це підприємство зоотехнік Тетяна Пилипець, а відповідають за відгодівлю півтора десятка дівчат-телятниць.

Якийсь мудрий економіст встановив соціялістичні норми виробітку: кожна телятниця мусить відгодувати 110 бичків, вагою не менше 330 кілограмів кожного. Якщо бичок недотягне вагової норми — зменшується відповідний відсоток платні телятниці.

Телятниці в один голос скаржаться, що корми погані. Замість комбікормів — половою годуємо. Спробуйте 110 бичків тричі на день в ручну нагодувати, напоїти — сил не вистачає.

І Тетяна Пилипець нарікає: „Плян великий — 2,500 тонн м'яса на рік. Тепер додали ще 500 тонн, щоб Продовольчу програму здійснити. А зверху натискають „плян провалюється! Де ваші бички?" Хоч-не-хоч приходиться недовгодованих бичків відвозити на м'ясокомбінат; це явні збитки для ферми і кривда телятницям. Але наказ є наказ — виконуй. Протягом місяця ферма відвезла на м'ясо 700 бичків, що разом важили 230 тонн, а комбінат прислав поквітовання лише на 181 тонну.

Щоб виправити помилку, Тетяна Пилипець поїхала до комбінату на сварку.

— Якже це так? Ми ж удома зважили бичків і вага їх була 230 тонн. Де ж ділось 49 тонн ваги? А спритні шахраї у відповідь: „Бички у дорозі схудли". — Перевірити вагу бичків не було як, бо вони вже пройшли м'ясорубку.

Та зненацька натрапила коса на камінь. Кмітливець із Обухівського відгодівельного комплексу, що привіз здавати своїх бичків, довідався, як скотина „худне", вирішив перевірити автоматичні терези (вагу) найпростішим способом. Він сам зачепився за гачок терезів. І встановив, що на Дарницькому м'ясокомбінаті він „схуд" на 20 кілограмів.

Здавці бичків і свиней здійняли тривогу. Викликали прокурора, слідчого, контролера з міністерства. Довго перевіряли терези і ствердили: справді вага підроблена. Тут же запропонували дирекції доплатити Саливінській фермі за зданих 49 тонн бичків.

Яка була розмова комісії в кабінеті директора з приводу шахрайських дій, ніхто не знає. Так само невідомо, скільки протягом року терези з гаком вкрали в немічних колгоспів м'яса. Недаром існує поговірка: роби — приробляй, кради — припадай, тоді будеш жити і владу хвалити.

Мудро, га!...

Наталія Пазуняк

СЛОВНИК СИНОНІМІВ

Андрій Багмет. „Словник синонімів української мови". Наукове Т-во ім. Шевченка. Пам'ятки української мови й літератури, том IX, Том I: А-П. Редакція: Григор Лужницький і Леонід Рудницький, Ню Йорк, 1982, 465 ст.

Видання „Словника синонімів української мови" Андрія Багмета силами НТШ є відповіддю на вимоги й потреби українських письменницьких, журналістичних і педагогічних кіл. В Україні дотепер видали тільки „Короткий словник синонімів української мови" П. М. Деркача (Київ, „Радянська школа", 1960 р.), перевиданий з певними редакційними поправками в Науково-дослідчому товаристві української термінології (Ню Йорк, 1975).

Праця над матеріялами до словника синонімів почалась в Україні ще в 1930 роках. Велику працю вклав в це лексикограф Андрій Багмет. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні почав складати його ще в 1953 році (І. М. Кириченко, С. П. Левченко, Л. С. Паламарчук). Та не дивлячись на великий вклад праці (зібрано більше як 60 тисяч карток до словника), не дійшло до здійснення цього великого задуму. Тут відіграли ролю політичні міркування, щоб не допустити до вияву багатства і многогранности української мови, про що пише в своїй статті недвозначно М. Рильський: „Є дивне якесь побоювання синонімів. Деяким перекладачам з російської чи іншої мови здається, що кожному слову тієї мови має відповідати тільки одне слово в українській мові. В цьому не можна не бачити серйозної небезпеки для культури нашої мови". (Від редакції, VII ст.). Тільки частина матеріялів до словника була опублікована в журналах „Вітчизна" й „Україна". Саме на основі тих матеріялів виданий цей словник. Так і цим разом українська установа НТШ поза межами рідного краю здійснила те, чого чужі сили не допускають виконати в Україні. Шкода, що не доведений до кінця. Останнє слово на „П" („Патик"); це все, що друкувалося у журналах „Вітчизна" й „Україна". У цьому словнику проведені певні правописні поправки (додано літеру „ґ", змінено такі написання, як „матеріали" на „матеріяли" і т. п., також усунено деякі пропаґандивні фрази).

У кожній розвиненій мові багатство синонімів свідчить про виробленість і гнучкість мови, що є запорукою точного вислову думки, образного відбиття зорових, слухових і чуттєвих вражень.

Словник А. Багмета дає мовлянинові змогу збагатити свій вислів, стилістично вдосконалити свою мову у розмовній мові, так і в письмі.

Синоніми – це в основі слова з майже однаковим значенням. Дійсними синонімами є, однак, тільки ті слова, що можуть бути заступлені словом-показником або „терміном ідентифікації" — за визначенням швайцарського лінґвіста Шарля Баллі. Це словопоказник сприймається як невтральне, найменш забарвлене чуттєво, часто вживане в розмовній мові: іти — ходити (ст. 154) у всіх морфологічних видозмінах; або лексичний дублет шлях — дорога (ст. 97). Є слова і без синонімів — термінологічного характеру, як дні тижня, місяця, пори року, інші (понеділок, вівторок; січень, лютий; весна, літо, осінь, зима; життя, смерть).

Та розгляньмо будову синонімічного гнізда, що означає сукупність синонімів до даного слова. Візьмім слово-показник з найзагальнішим значенням: дорога; слова гнізда (ст.97): больщак, гостинець, путь, шлях, шосе. В тексті прикладів є і слово стежка, яку автор не влучив до цього гнізда, хоч воно могло виявити „варіяцію матеріяльної кількости" того ж гнізда, стежка менша, вужча від гостинця, шляху чи шосе.

Бувають „варіяції афективности" в гнізді синонімічних слів: думати (ст. 101) означає будь-який процес мислення; до цього гнізда входять слова — гадати, гадкувати, затівати, кмітувати, марити, метикувати, мислити, мізкувати, міркувати, мріяти; слово мислити має майже ідентичне значення із словом думати, але з певним архаїчним відтінком; натомість слова кмітувати, марити, мають уже певне відмінне стилістичне розуміння, а саме, кмітувати: роздумувати, розмишляти, комбінувати мислями — з певним відтінком неґативного забарвлення; марити чи мріяти — будувати в думках фантастичні пляни, чуттєво забарвлені. Стилістичні різниці виступають також у гнізді слова дім (ст. 92); дім, будинок, ліплянка, мазанка, халупа, хата, хижа. Останнє з цих слів означає убогу хату або комірчину при хаті. Стилістично зумовлені слова з варіяціями афективности виступають у синонімічних гніздах говорити (63-71 ст.), іти (154-172 ст.); у групі слів говорити подані спершу невтральні синоніми — балакати, гомоніти, казати.

(Закінчення на стор. 4)

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЗАОХОЧУЮТЬ ЧИТАТИ „ВЕСЕЛКУ"

У вашому часописі ч. 223 з 24-го листопада 1982 року надруковано статтю редактора „Веселки" Володимира Барагури „Присмерк Веселки", в якій шановний автор пише: „Інтересно, що Шкільна Рада, яка користується сторінками ,Свободи' для своїх звітів, комунікатів, рецензій, ніколи, ні раніше ні тепер, не зреванжувалася заохотою, щоб школи її мережі передплачували „Веселку".

Тому, що шановний автор так правдиво й цікаво представив справу „Веселки" у згаданій статті, не можемо не спростувати неправдивий закид-обвинувачення в сторону Шкільної Ради. Шкільна Рада не лише в своєму першому обіжнику ч. 1, з 15-го серпня 1980 року, рекомендувала читати „Веселку", але теж у спеціяльному виданні „Рідної Школи" ч. 2/68/ червень 1981 — „Проєкт Програм Навчання в Школах Українознавства" звертає увагу в декількох місцях директорам і учителям шкіл про вживання „Веселки" і також включає „Веселку" як додаткову лектуру від 5-ої до 8-ої кляси включно.

Христина Ференцевич

Член Управи Шкільної Ради

ФЕДЕРАЛЬНИЙ СУДДЯ Арґентини Педро Нарваїз, який був основним критиком військового режиму, зрезиґнував на знак протесту проти військової хунти, яка відмовляється виконувати постанови верховного суду.

„Листи читачів" повинні бути не довші, як одна сторінка машинопису, друкована через два інтервали. Лист повинен торкатися тем, порушених тільки на сторінках „Свободи". Реагувати слід до десяти днів після опублікування матеріялу. Якщо лист пишеться рукою, то слід писати його чітко і виразно і також з великими відступами поміж рядками. Редакція застерігає за собою право скорочувати листи й виправляти мову, як і скреслювати різкі вислови.

Іван Кедрин

ЛЬВІВ — ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ І КУЛЬТУРИ МІЖ ДВОМА СВІТОВИМИ ВІЙНАМИ

(Доповідь, виголошена в УВАН-і у Ню Йорку 5-го грудня 1982 на вечорі, присвяченому Львову, з додатком деяких подробиць)

I

Хоча внутрішня політика відродженої у XX сторіччі польської держави була погана і надзвичайно глупа, наставлена на національну асиміляцію усіх непольських народів, які разом становили кругло 40 відсотків населення, то все ж поруч із безперервною боротьбою за збереження свого стану посідання можна було діяти в усіх найважливіших ділянках національного життя — політичній, культурній і економічній. Окреслення „між двома світовими війнами" не дуже вірне, бо воно значило б, що йдеться про двадцять років — 1919-1939. Насправді маємо діло з терміном коротшим. Початок Польщі датується 11-го листопада 1918 року — це день повороту Юзефа Пілсудського з в'язниці у Маґдебурзі до Варшави. Закон про державне свято польської самостійности прийнято щойно 22-го квітня 1937 року, але першу польську конституцію схвалено 17-го березня 1921 року — другу 23-го березня 1935 року. Але ж після Першолистопадового перевороту прийшло до польсько-української війни, яка фактично тривала до 15-18-го липня 1919 року, себто до переходу Української Галицької Армії за Збруч. Однак уже 15-го червня 1919 року Найвища Рада Версальської мирової конференції уповноважила Польщу зайняти військом усю Східню Галичину по Збруч. Після прогри української визвольної війни-революції, коли 20-го листопада 1920 року рештки Дійової Армії УНР перейшли Збруч на терен окупованої Польщею Галичини і були роззброєні, і після Ризького договору між Польщею і большевиками, формально також з „Українською Соціялістичною Радянською Республікою" — 18-го березня 1921 року, закордонний центр Західньої Української Народної Республіки — себто Східньої Галичини і Буковини — з президентом д-ром Євгеном Петрушевичем на чолі, з осідком у Відні, вів ще міжнародний процес за правно-державний статус Галичини. 14-го березня 1923 року Рада амбасадорів, як орган Найвищої Ради, признала Галичину Польщі, покликавшись на ствердження самою Польщею, що Східня Галичина вимагає „автономічного устрою". Це стосувалося закону, що його прийняла Польща 26-го вересня 1922 року, про так звану воєвідську автономію, про автономію для трьох східньогалицьких воєвідств і про заснування українського університету найдалі до двох років на території одного з трьох східньогалицьких воєвідств. Відомо, що Польща той власний закон зламала, скасувала так званий, існуючий за Австрії, Крайовий Виділ, який мав деякі автономні прероґативи, сцентралізувавши адміністрацію, скасувала всі існуючі за Австрії 14 українських катедр і доцентур у львівському університеті, а 13-го листопада 1934 року скасувала так само своє міжнародне зобов'язання щодо охорони прав національних меншин.

Тодішній міністер закордонних справ полковник Юзеф Бек цинічно доказував у соймі потребу перекреслити польський підпис під міжнародним договором про права національних меншин, бо, мовляв, „ми підписали, бо мусіли..."

Відомо, що знищено українське народне шкільництво так званим „лекс Ґрабскі" з 31-го липня 1924 року; зменшено число українських студентів у львівському університеті, особливо на медичному факультеті і в політехніці у Львові; штучним викроєнням виборчих округ у Львові доведено до того, що в міській раді у Львові не стало ні одного українського представника; врешті останнім актом справжнього грабіжницького насильства було відібрання українцям площі Сокола Батька, яку закуплено за дрібні пожертви цілого народу; її передали польській політехніці у Львові, хоч подано офіційно за причину тієї конфіскати — „потреби польського війська".

Ми навели тих кілька дат і фактів для ілюстрації, що національна політика у Польщі була оперта на ідеології польського аґресивного націоналізму, що його основником був Роман Дмоховський, і що тому українцям жити у Польщі не було легко. У періоді від 1-го листопада 1918 року до признання Польщі Галичини 14-го березня 1923 року українське життя в Галичині було спутане або воєнним станом або актами, що мали на увазі виграти згаданий міжнародний процес за Галичину.

У часі польсько-української війни і безпосередньо після закінчення воєнних дій на терені Галичини, із славетним епізодом Чортківської офензиви за командування в Українській Галицькій Армії генерала Михайла Грекова, 8-го червня 1919 року, засновано у Львові Громадський Комітет під головуванням д-ра Степана Федака, який був неначе міністерством для всіх українських справ. Д-ра Степана Федака називали „батьком українського суспільства". До речі, його найстарша донька Олена (Галя) померла недавно в Америці, мати відомої пластової діячки голови Спілки українських журналістів Ольги Кузьмович, була зв'язковим між Українським Громадським Комітетом і польським Червоним Хрестом для справ українських військовиків у польському полоні. Але поки правно-державний статус Східньої Галичини ще не був формально устійнений, українці обмежувалися до мінімуму політичної діяльности, щоб не перешкоджати акції закордонного центру Петрушевича. Конкретно, українці збойкотували перші соймові вибори 5-го листопада 1922 року, щоб не дати Польщі арґументу, що вони, галицькі українці, визнали польську державу.

Але після згаданого вже признання Галичини Польщі у березні 1923 року, Польща проголосила політичну амнестію для всіх еміґрантів. До краю вернулися з-закордону видатні українські діячі і розпочали відбудову з руїн. Тому насправді наша тема стосується не 20-річного періоду між двома світовими війнами, а часу, коли Львів опинився знову під владою Польщі в наслідок прогри однаково війни і дипломатичних заходів на міжнародному ґрунті.

(Продовження буде)

Веселих Свят!

Христос Рождається!

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ
найщиріші побажання
Веселих Свят
РОДИНІ, ПРИЯТЕЛЯМ І КЛІЄНТАМ
пересилають
Христина і Богдан Желехівські
з донею **Софійкою**
АДВОКАТСЬКА ФІРМА
ZELECHIWSKY & ZELECHIWSKY
451 Main Street ■ Bethlehem, Pa. 18018

Веселих Свят
та Щасливого Нового Року
РОДИНІ, ПРИЯТЕЛЯМ, ЗНАЙОМИМ та ВИСОКОПОВАЖАНИМ і ДОРОГИМ ГОСТЯМ

ОРХІДЕЇ
145 2-га Евню
Ню Йорк

бажає
Марія Підгородецька

Вісті із Сан Франсіско

У неділю, 5-го грудня ц.р., українська католицька парафія в Сан Франсіско відзначила храмове свято Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії і свято о. Миколая. Місцевий парох о. Леонід Корчинський відправив Службу Божу та сказав відповідну для цього дня проповідь. Після Служби Божої парафіяни та гості зібрались у церковній залі на спільний обід, під час якого була мистецька програма.

Отець Корчинський відкрив програму молитвою та попросив автора цих рядків бути керівником програми. Керівник програми представив присутнім членів Парафіяльної ради: Мирон Качан, голова, Тарас Кульчицький, секретар, Маруся Іськів та Стефа Кочан—члени. Два члени були відсутні з важливих причин. На цьому обіді був також член управи православної парафії в Сан Франсіско Олексій Кейс, та батько нашого пароха, Павло Корчинський.

Під час обіду на залю увійшов настоятель місцевої православної парафії о. Ілія Кокош. Всі присутні, повстававши з місць, привітали його оплесками. Після закінчення обіду Осип Кладко привітав присутніх від дочірньої парафії у Санта Клярі, а о. І.Кокош—від місцевої парафії. Тарас Кульчицький прочитав коротку доповідь про свято Преч. Діви Марії та про важливіші ікони Діви Марії в українських церквах.

Маруся Іськів по-мистецьки прочитала вірш „Святий Миколай іде". За цим слідувала пісня „О хто, хто Миколая..." Під кінець цієї пісні на сцену ввійшов о. Миколай. Поява о. Миколая з білою бородою, у виконаній по-мистецьки митрі з жезлом у руці та у церковних ризах зробила глибоке та приємне враження не лише на дітей, але й на дорослих.

Потім почалася роздача подарунків із різними приємними епізодами. Діти мали велику радість. Можна було помітити, що і дорослі забули про свої щоденні турботи та поділили радість з діточками. Ролю о. Миколая гідно виконав колишній учитель Михайло Потрогош.

Були ще два короткі звернення до присутніх—голови Парафіяльної ради та отця пароха, які заохочували парафіян до праці у парафії.

Програму закінчено молитвою, яку провів о. І.Кокош, та піснею „Вихваляйте доли гори..."

Всім,—а їх так багато,— які причинилися до цієї врочистости, належиться щира подяка. З огляду на обмежене місце згадаю лише дві особи—Стефу Качан, яка була відповідальна за приготування обіду, та Марусю Іськів, яка приготовила програму.

Олександер Лиско

Відбулась 21-ша Пластова Орликіяда на Союзівці

Оселя УНСоюзу Союзівка в першому кінці тижня листопада ц. р., в суботу 6-го й неділю 7-го, представляла собою один великий пластовий табір і нагадувала „Вовчу Тропу".

В ці дні відбулась тут 21-ша вже зчерги дуже успішна Пластова Орликіяда, на яку з'їхались вибрані представники пластового юнацтва з 15-ох пластових станиць під проводом своїх виховників старших пластунів, сеніорів та відпоручників Пласт Прияту, щоб у чесній грі змагатись в культурно-мистецьких виступах і пластовій самодіяльності.

Заслуговують на виріз нення і похвалу пластові станиці такого далекого віддалення як Торонто, Канада, Клівленд, Вашінгтон, Дітройт, що, не пошкодували труду й коштів і вислали своє юнацтво на цей змаг.

Спочатку, з 1961 року починаючи, Орликіяди відбувалися в одному дні — у неділі, в таких місцевостях як Гемпстед, Бабилон на Лонг Айленді і в Йонкерсі, а від 1970 року, це вже 13ий рік підряд, відбуваються вони на Союзівці на протязі двох днів — суботи і неділі.

А приготовляють їх, організують і переводять в листопаді, в місяці уродин і смерти великого Мазепинця, еміґранта-патріота, патрона Григора Орлика їх ініціятори 8-ий Курінь Уладу Пластунів Сеніорів ім. Григора Орлика і Підготовчий Курінь старших пластунів орликівців. Вряди-годи запрошують вони на допомогу й інші курені УПС чи УСП.

В цьогорічній 21-ій Орликіяді взяли участь 240 юначок і юнаків, що змагалися в 29-ох загонах. Всіх зареєстрованих пластунів — представники пластових проводів, станиць, виховники, опікуни, — було 322, в тому 17 орликівців під проводом свого теперішнього курінного пл. сен. Володимира Куха. Реєстрацію проводили пл. сен. М.Андрейко та Г.Солтис.

Пластовий провід репрезентували: голова Крайової Пластової Старшини в ЗСА пл. сен. Стаха Гойдиш зі своїми крайовими комендантами пластунів і пластунок — пл. сен. Михайлом Мочулою та пл. сен. Іриною Куровицькою, і голова Крайової Пластової Ради пл. сен. Ігор Сохан

Командантом 21-ої Орликіяди був ст. пл. Богдан Курчак, Орл., бунчужним — ст. пл. Марко Лисняк, Орл., а писарем ст. пл. Даруся Пришляк „Чорноморські Хвилі". Головним суддею-головою Трибуналу був пл. сен. Микола Курчак, Орл., капеляном Орликіяди, в заступстві перешкодженого курінного капеляна орликівця о. Ярослава Шуста, був пл. сен. о. Богдан Волошин, парох Кергонксону; лікарем Орликіяди був пл. сен. д-р Лукасевич, а пл. сен. Богдан Копистянський був зв'язковим поміж Курінною Старшиною Орликівців і Командою Орликіяди.

Тема Орликіяди — „Україна — Батьківщина твоїх предків", була нав'язана до теми ЮМПЗ — 82, на слова Миколи Руденка: „Минулого не можна відібрати — а є ще й майбутнє".

Дводенною програмою, — мистецькими виступами й панелем проводив ст. пл. Ол. Калиновський і ст. пл. Д.Пришляк при допомозі старших пластунів Ю.Захарії і П.Щерби.

ВИСЛІДИ ЗМАГАНЬ:

Загальне точкування точкувала Суддейська Лава: Н. Кух, пл. сен. Софія Барусевич, пл. сен. Оля Равлюк, пл. сен. Таня Паш, пл. сен. Василь Оріховський, пл. сен. Юрій Солтис, ст. пл. Марко Лисняк, пл. сен. І. Солтис. Трибунал творили: М.Курчак, Д.Хухра і О.Бедрій.

ЮНАКИ: перше місце з одержанням нагород: 15-ий Курінь ім. І.Чмоли, Торонто, Канада; друге місце — 31-ий курінь ім. І.Виговського, Пассейк; третє місце — 17-ий курінь ім. Байди Вишневецького, Клівленд.

ЮНАЧКИ: перше місце з одержанням нагород, — 50-ий курінь ім. Оксани Лятуринської, Вашінгтон; друге місце — 14-ий курінь ім. Олени Пчілки, Філядельфія; третє місце — 18-ий курінь ім. Олени Пчілки, Ню Йорк.

Вирізнення за найкращу відповідь у панелі здобув 15-ий курінь Торонто; вирізнення за найкращу мистецьку точку здобув 50-ий курінь Вашінгтон і 15-ий курінь Торонто.

Експонати пластової самодіяльности точкувала Комісія в складі: голова інж. Я.Січинський, ст. пл. Ю.Тарасюк, ст. пл. Н.Нинка, ст. пл. П.Щерба, ст. пл. Мира Гнатківська-Ганкевич.

Перше місце — 18-ий курінь ім. Олени Пчілки, Ню Йорк; два другі місця: 1-ий курінь Ф.Черника, Філядельфія і самост. гурток „Проліски", Елізабет; третє місце — 4-ий курінь ім. Ольги Басараб, Філядельфія.

Гетьманичем 21-ої Орликіяди вибрано пл. розв. Андрія Вовка, Ню Бранзвик, його заступником Андрія Мака, Кергонксон. Гетьманівною 21-го Орликіяди вибрано пл. вірл. Христю Санторе, Філядельфія. її заступниця — пл. розв. Т. Коропецька, Вашінгтон.

Комісія вибору Гетьманича й Гетьманівни 21-ої Орликіяди працювала під проводом пл. сен. М.Січинської і до неї належали: пл. сен. д-р Лебедович, пл. сен. Б.Копистянський, ст. пл. І. Зарицький та пл. сен. Р.Гузій, ЛЧ, гість з Австралії.

Другого дня змагань, у неділю вранці, о. д-р Богдан Волошин відправив для всіх учасників Орликіяди Службу Божу з відповідною проповіддю, а по Службі Божій відслужив Панахиду за довголітнього курінного Орликівців Андроніка Копистянського та інших членів, що відійшли на Вічну Ватру.

В залі Веселки, де відбувався змаг, на сцені, прикрашеній емблемою Орликівців та портретом курінного патрона Григора Орлика, горів вічний огонь в пам'ять колишнього курінного Андроніка Копистянського, що відійшов на вічну Вічну Ватру в грудні 1981 року, під проводом якого зродилась ідея Орликіяд.

Пл. сен. Микола Курчак

СХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ім. ВЯЧЕСЛАВА ЛИПИНСЬКОГО у ФІЛЯДЕЛЬФІЇ, Па.

вітає

з Різдвом Христовим і Новим Роком

Проводи всіх українських наукових установ і Науковців, всіх наших достойних Меценатів, Членів-Фундаторів, Редакторів видань та їх Передплатників, Покупців й Читачів та всіх наших Прихильників

бажаючи Їм

здоров'я, та успіхів особистих, наукових і загально-громадських!

Христос Раждається!

Дирекція СЕДІ
W. K. LYPYNSKY
EAST EUROPEAN RESEARCH INSTITUTE, INC.
469 Flamingo Street • Philadelphia, Pa. 19128

ПОДЯКА
Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів
упаштувало мені несподіване та миле вшанування
з нагоди мого 80-піття.
Дякую Шановним Дружинам моїх Товаришів і Товаришам за цей радісний день в моєму житті, а як вияв моєї глибокої подяки Вам Всім, мої Дорогі, складаю 500.00 доларів на Фонд Катедр Українознавства.
Ярослав Михайлович

ОРГАНІЗАЦІЇ та ДИРЕКЦІЯ ДОМУ СУМА в Йонкерсі, Н. Й.
запрошують Українське Громадянство на
Традиційну Зустріч Нового Року
МАЛАНКУ
в суботу, 15-го січня 1983 р., о год. 9-ій веч. в приміщенні власного Дому в Йонкерсі, Н. Й.
301 Палісейд Авеню
Столи замовляти:
М. Потоцький і Стефан Гаврилюк — (914) 476-6781
До танців приграватиме знаменита оркестра **„ОГО"**
Забавовий Комітет

ЦЕНТРАЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КООПЕРАТИВ АМЕРИКИ (ЦУКА)

вітає

з Радісними Святами Різдва Христового і з Новим Роком

Високопреосвященних Ієрархів та Всечесне Духовенство Українських Церков, Управи всіх наших церковних, культурних, наукових, молодечих, комбатантських, харитативних та політичних Організацій в Америці, Канаді і в розсіянні та все наше кооперативне громадянство — бажаємо всім щастя, здоров'я та успіхів у праці для добра нашої спільноти і всього Українського Народу.

Христос Народжується! *Славім Його!*

Управи Українських Кооператив у ЗСА

Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" ЧИКАҐО, Ілл. 60622
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" НЮ ЙОРК, Н. Й. 10003
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" ВОРРЕН (Дітройт), Миш. 48091
Українська Православна Кредитова Кооператива НЮ ЙОРК, Н. Й. 10003
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. 07306
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" НЮАРК, Н. Дж. 07106
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. 19141
Українська Федеральна Кредитова Кооператива РОЧЕСТЕР, Н. Й. 14621
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" ТРЕНТОН, Н. Дж. 08604
Українська Стейтова Кооператива „САМОПОМІЧ" ПАРМА, Огайо 44134
Українська Федеральна Кооператива СВ. АНДРІЯ С. БАВНД БРУК, Н. Дж. 08880
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. 07033
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" ГАРТФОРД, Конн. 06114
Українська Кредитова Кооператива „ОСНОВА" КЛІВЛЕНД, Огайо 44109
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" БАЛТІМОР, Мд. 21231
Українська Федеральна Кооператива „СУМА" ЙОНКЕРС, Н. Й. 10703
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" ЧЕСТЕР, Па. 19013
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" СИРАКЮЗИ, Н. Й. 13294
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" ПАССЕЙК, Н. Дж. 07055
Українська Федеральна Кооператива „САМОПОМІЧ" ПІТТСБУРҐ, Па. 15230
Українська Кредитова Кооператива МІННЕАПОЛІС, Мінн. 55413
Українська Кредитова Кооператива „БУДУЧНІСТЬ" ВОРРЕН (Дітройт), Миш. 48090
Українська Кредитова Кооператива МІЛВОКІ, Виск. 54246
Українська Федеральна Кооператива „ДНІПРО" БАФФАЛО, Н. Й. 14204
Українська Кредитова Кооператива ЛОРЕЙН, Огайо 44055
Українська Братська Кредитова Кооператива СКРЕНТОН, Па. 18503
Українсько-Американська Кредитова Кооператива СУРФСІДЕ (МАЯМІ), Флорида 33154
Українська Кредитова Кооператива ЛОС АНДЖЕЛЕС, Каліф. 90029
Українська Братська Федеральна Кредитова Кооператива БОСТОН, Масс. 02132
Українська Кредитова Кооператива „ТРИЗУБ" КАНТОН, Огайо 44714
Українсько-Американська Кредитова Кооператива ФІНІКС, Арізона 85014
Українська Кредитова Кооператива Н. В. ВАШІНҐТОН, Д. С. 20008
Українська Харчева Кооператива „САМОДОПОМОГА" ЧИКАҐО, Ілл. 60622
Українська Видавнича Кооператива „ЧЕРВОНА КАЛИНА" НЮ ЙОРК, Н. Й. 10003
Українська Кооперативна Асекураційна Аґенція ЧИКАҐО, Ілл. 60622

Печать туги: з болю сплітаю вінок,
З сріблистобілих троянд на гріб мужа,
Бл. п. Романа, музика, — у вічний ефір.
•
На БУДОВУ ЦЕРКВИ У ЛЮРДІ „перли" передала я ДВІ (2.000) ТИСЯЧІ ДОЛЯРІВ.
•
Щиросердечні побажання
РІЗДВЯНИХ ВЕСЕЛИХ СВЯТ, —
та НАСНАГИ ПИСЬМЕННИЦЬКОЇ
з подякою засилає
Марія Форостина

З нагоди
РІЗДВА ХРИСТОВОГО

Блаженнішому Кардиналові Йосифові І та Блаженнішому Митрополитові Мстиславові, Архипастирям, всьому Священству та всьому Українському Народові по цілому світі, Діячам Культури, Провідникам Українських Організацій, Молодечим Організаціям, Науковим Установам, Прихильникам, Передплатникам, Покупцям, Жертводавцям, Співробітникам в моїй видавничій справі, Друзям; редакторам: Л. Полтаві, Б. Берестові, М. Гарасевич, З. Снипикові, В. Скорупському, С. Рososі, І. Іліяшевському, А. Драганові, Л. Луцеву, Т. Коленській; Мистецтвознавцям: Б. Стебельському, П. Лопатові, С. Гординському; самоукові народних переказів М. Додякові; Співробітникам: О. Соколишинові, О. Старостякові, М. Яблонському, А. Цівчинській, М. Голодикові; Ґалеріям: „Трипілля" — Торонто Е. Х. Стоділкам, „ЕКО" Л. Колодчин, І. Ванчицькій, С. Скрипник, Д. Чайковській; Мистцям: М. Черешньовському, Литвинові, В. Бачинському, М. Дмитренкові, І. Носик; Прихильникам: АРКА — Торонто, В. Руденко, О. Еліяшевській, докторові Михайлові, Іванці Яблонським, Марії Ясінській-Мурованій, Д. Горбачевській, П. Наумчукові, Ів. Флисові, В. Паукові; Пластунам: Чикаґо, Сиракюз, Ню Йорк, Баффало, СУА Організаціям, В. Харукові, І. Семененкові.

Емаль, що стала влюбленим мистецтвом нашого народу, тим, які прислужилися до розвою емальового мистецтва.

Книга є носієм культури нашого народу, всім тим, які прислужилися до розвою друкованого слова

Христос Раждається!
Славіте Його!
КОСТЬ ШОНК-РУСИЧ
АВТОР, ЕНАМЕЛІСТ, КОЛЕКТОР
Ню Йорк, 21-го грудня 1982

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ НЕВІДЖАЛУВАНОЇ СМЕРТИ
Незабутнього МУЖА, СИНА, БАТЬКА, БРАТА
бл. п.
ОРЕСТА КАВКИ
буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в дні 6-го січня 1983 р., о год. 9-ій ранку в церкві Непорочного Зачаття П. Д. М. в Дітройті, Миш.
Прохаємо приятелів і Знайомих в цей день згадати Його у святих молитвах.
Горем прибита —
РОДИНА

✝

З глибоким жалем ділимося сумною вісткою зі Земляками Станиславівцями, що 20-го грудня 1982 року, передчасно, відійшов у Вічність
бл. п.
ОСИП НОВИЦЬКИЙ — О. ГАЙСЬКИЙ
народжений 10-го квітня 1910 року в с. Вовчинці, Станиславівського повіту, Зах. Україна, визначний Син Станиславівської Землі, щирий Український Патріот, довголітній член Управи Центрального Комітету Станиславівщини і його співосновник, пресовий референт, редактор бюлетеню „Голос Станиславівщини" на протязі довгих років, член Редакційної Колеґії „Альманаха Станиславівської Землі", ентузіяст українського спорту та душа всіх землякцьких з'їздів.
ПОХОРОН відбувся в четвер, 23-го грудня 1982 р. на цвинтарі свв. апп. Петра і Павла в Клівленді, Огайо.
ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
•
Горем прибитій Дружині та Родині скорботні співчуття висловлює
Управа Центрального Комітету Станиславівщини

15-го січня 1983 р., початок год. 9-та веч.
Велика заля УНДому в Ню Йорку, Н. Й.
140 Друга Авеню

УКРАЇНСЬКИЙ СПОРТОВИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ
ВЛАШТОВУЄ
ТРАДИЦІЙНУ МАЛАНКУ

Грає оркестра **„СОНЯШНИК"**
•
Проситься замовляти столики або особисто в домівці УСК-у, 122 Друга Авеню, або тел.: (212) 475-1340.

Вечір української жінки—героїні

Заходами 3-го Відділу ООЧСУ, 4-го грудня ц.р. в залі Дому Українського Визвольного Фронту в Клівленді відбулась успішна доповідь Дарії Мельникович Кривої з Дітройту на тему „Українська жінка у визвольній боротьбі народу".

Вечір відкрив голова Відділу ООЧСУ Микола Поглід, який привітав прелеґентку і її чоловіка та присутніх гостей. Голова коротко схарактеризував прелеґентку як українську патріотку, журналістку, суспільно-громадську діячку ОЖ ООЧСУ та СУМА, а відтак попросив її до слова.

Д. Мельникович із глибоким почуттям говорила про українську жінку-героїню в боротьбі за кращу долю свого народу, почавши від Олени Пчілки, Лесі Українки, Січових Стрільців, УВО ОУН, УПА і по сьогоднішний день. Вона оповіла, як в околиці Скільщини 1946 року прийшла сотня жіночих частин з Великої України. Молоді дівчата, озброєні скорострілами, наробили шуму, побули пару днів, а потім повернулися рейдом в Полтавщину. „Славні, славні дівчата, а які гарні, кожна з них,мов ягода свіжа". Усміхався замріяно хорунжий Дорош, дивлячись кудись вдалечінь, оповідаючи про бурхливі роки молодости, які він пережив в Повстанській Армії. Одчайдушний був, мов гірський вихор гуляв в боях по карпатських лісах, а потім на Лемківщині. Егеж, минулося, тепер тільки туга осталась, на чужині.

Блідніють слова - продовжувала прелеґентка, — серце накіпає білю і помстою за тих, що залишились порозкидувані по полях і лісах нашої рідної землі, за тих, що могил немало, за тих, що в німецьких концтаборах пережили пекло.

Мати-підпільниця - Марічка, молода, щаслива мати тулить до грудей маленького сина, всідаючи до поїзду, який затримався на гірській станції. Чорне кучеряве волосся, мов карпатський ліс, закриває її біле личко, яке нагадує нам еспанських аристократок. В неї руки ніжні, головно, коли дотикають головку сина, яка біліє радістю. Всідаючи до переділу Марічка пробує сховати течку під сидження. За вікном починало сіріти, вечір надходив. Раптом до переділу входять два військові типи, вимагають документів, перевірка. Нічого не сталося. Марічка спокійно вдивляється в очі дитини, бере течку і просить вибачення, але вона мусить на хвилинку вийти, просить, щоб залишились з її сином. Дещо здивовані, але Марічки вже нема, зникла... залишаючи малого на лавці. Минали хвилини, поїзд зникав у темряві, забираючи зі собою долю Марічки, яка вибрала добровільно свій шлях посвяти матері в ім'я Великої справи, відрікаючись маленького сина.

А як в останні роки живе в Україні жінка-патріотка? Влітку 1954 року рознеслася сумна потрясаюча вістка, що в таборах Кінґуру коло Караґанди замордовано 500 безборонних жінок, які стали плече в плече в надії, що своїм жіночим виглядом зрушать серця большевицьких танкістів і своїми грудьми здержать жахливий наступ проти в'язнів. Та всі вони згинули.

Скоро буде 30 років від тієї страшної події. Чи українська жінка втратила віру, впала у відчай, опустила руки, перейшла в ворожі табори, зраджуючи своє рідне гніздо? Ніколи це не сталося і не станеться. Оксана Мешко не побоялася піти на заслання в обороні свого сина, в обороні української людини. Вона — член Гелсінкської Групи, символ нескореної батьківщини. Одарка Гусак вже покійна, Оксана Попович-інвалід, член ОУН, поетка Орися Сеник, Ірина Калинець - талановита поетеса, та тисячі інших жінок, які відбивають наступ русифікації нашого народу, обороняючи і Церкву, яка криється в підваллях, але існує, живе. Ці жінки кличуть нас не зневірюватись. Відкидаймо байдужість, вигоду, матеріялізм, який вбиває нам наших дітей, унуків, які асимілюються, забувають рідну мову, звичай. Читаймо твори наших письменників, поетів, які творять в страшних обставинах. Ділами, а не пустими словами, докажім, що ми є з ними, нашими сестрами в Україні — вони ждуть на нас.

Доповідь прелеґентки присутні прийняли рясними оплесками.

Відтак Ірця Кулик та Марійка Краснянська з почуттям передали монтаж-деклямацію про жінку-героїню в рядах Української Повстанської Армії.

На закінчення, могутнім акордом голосів і сердець всіх присутніх прозвучала пісня „Не Пора".

Василь Мудрак

СТАРІ ЦІНИ

У „Свободі" ч. 241 з вівтірка, 21-го грудня ц.р., друкарня помилково помістила старе оголошення під заголовком „Даруйте на Різдво цінні видання". У частині, що стосується енциклопедії українознавства англійською мовою подано ціни з попередніх років. Теперішні ціни за цю Енциклопедію такі: 1-ий том — 75 дол., 2-ий том — 85 дол., обидва томи англомовної енциклопедії коштують — 140 дол.

Ціни за дитячий журнал „Веселку" такі, як подано: передплата на один рік — 8 дол., а на два роки — 16 дол. Додаємо ще ціни передплати для членів УНСоюзу: на один рік — 5 дол.,а на два — 10 дол.

Також інші, ніж подано, ціни на ще дві книжки англійською мовою, а саме: „Traditional Ukrainian Cookery" (handling and postage charges included) — 14 дол., а „The Other Holocaust" коштує 7.50. — Ред.

Словник синонімів...

(Закінчення зі стор. 2)

мовити; тоді подана емоційно забарвлена група слів: базікати, белькотати, пащекувати — це негативні окреслення мовлення, або щебетати — з пестливим відтінком. У групі іти — подано сто різних відтінків. Тут береться під увагу початок, тривання і кінець руху, а також емоційно забарвлені слова — синоніми: видибати, виповзати, поволоктися, потеліпатися і т. д.

У словнику подані фразологічні звороти, спаяні контекстом із словом і його синонімічним гніздом; це т. зв. „контекстові ланцюги", наприклад, квітка — цвіте, росте, в'яне. Ці контекстові ланцюги виступають у наведених зворотах визначних письменників і виявляють засоби, якими поглиблюється вислів, напр., у Коцюбинського: „...я, бач, деспотка, мучу усіх роботою, зануджую, голодом морю" (ст. 180)

Це тільки деякі приклади з цієї цінної праці. Кожна освічена людина, яка дбає про досконалення свого мовлення, повинна мати цей словник і часто заглядати до нього, роздумуючи над влучністю вислову в мовленні і в письмі, тому що синоніміка становить собою основу багатства й виразности словника, а опанування синонімів дає змогу робити вислів точним і образним.

Окрім вступної статті українською мовою є англомовна стаття з поясненням про долю рукопису матеріялів та про саму працю. Передруковано також дві передмови — М. Рильського до друку матеріялів у журналі „Вітчизна" з 1958 року і передмову до продовження друку матеріялів в журналі „Україна" з 1969 року.

Відбулася сесія...

(Продовження зі стор. 1)

людської діяльности у соціялістичному суспільстві. Так наприклад, творчій молоді заборонили мистецьке експериментування в мовній галузі на початку сімдесятих років, а особливо це торкнулося перекладачів із чужих літератур. Проте, на думку доповідача, шістдесяті роки були позитивним періодом у розвитку української літературної мови.

Досвід двадцятих років згадався і збагатився. Але у галузі найсучаснішої технічної термінології спостерігається ненормальне роздвоєння: існуючі словники технічних термінів—це тільки абстракція, у кращому випадку—довідник для редакторів. Українською технічною мовою не користуються ті, хто створює сучасну технологію в Україні.

Відповідаючи на запитання, що він думає про масове впровадження двомовности рішенням Ташкентської постанови, Я.Харчун сказав, що, з одного боку, це свідчення того, що українську мову все ще погано знають у союзних республіках. Але, з другого боку, всяка двомовність—у перспективі століть чи й десятиліть— конечно призводить до одномовности.

Дехто з присутніх висловив побоювання, що доповідач побачив багато „вершин" у найновішому розвитку української мови.. І все ж для вдумливого слухача висновок міг бути тільки один: тільки у самостійній державі українського народу усі від малого до великого широко вживатимуть свою мову і зникнуть хитання між „вершинами" і „низинами".

У дискусії взяли участь; мґр Ярослав Пришляк, мґр Євген Орищук, проф. д-р Ярослав Б.Рудницький, д-р Роман Олійник, проф. Є.Калужний, проф. Роман Сербин. Слухачів—учасників сесії,було разом 35, тобто членів монтреальського Відділу НТШ і прихильників української науки. Сесію проводив голова Відділу НТШ, професор МакҐілського університету Ярема Келебай. Відкриваючи першу сесію в біжучому академічному році, він поінформував присутніх про те, що в пляні праці Відділу НТШ є три доповіді.

На закінчення академічного року монтреальський Відділ НТШ має намір влаштувати одноденну конференцію на тему „Українська громадськість у франкомовній провінції Квебек".

Наприкінці сесії представлено двох гостей—українського неконформіста Володимира Стрельнікова із Мюнхену (недавно прибув з України) та назвознавця з Америки д-ра Степана Голутяка—Галика, який деякий час працюватиме науково у Монтреалі .

У видавництві „СВОБОДА" появилася давно очікувана, найбільш ходова і найбільш читабельна книжка

ВОЛОДИМИР БАРАГУРА

КАЛИНОВИЙ МІСТ

збірка споминів — розповідей із дитячих років у Немирові, із життя учнів Яворівської гімназії в 1922-28 рр.

Мистецьке оформлення **Зеновія Онишкевича**

220 стор., ціна: $12.00, порто $1.00.
Мешканців стейту Ню Джерзі зобов'язує 5% стейтового податку.

Замовляти:

SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302

ПОВІДОМЛЕННЯ

Членам і Відділам УНСоюзу

Повідомляємо Членів і Відділи УНСоюзу, що з уваги на закінчення року, Головна Канцелярія УНСоюзу мусить замкнути рахунки та здепонувати у банках гроші, одержані від Відділів ,

не пізніше, як вполудне 31-го грудня 1982 року

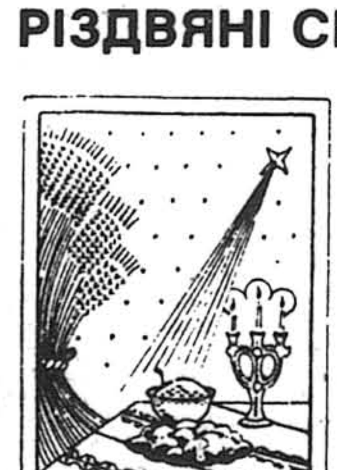
Гроші, прислані пізніше вже не зможуть бути зачислені на 1982 рік. З уваги на це, закликаємо всіх Членів УНСоюзу заплатити вкладки, платні в цьому місяці, якнайскоріше, а всі Відділи УНСоюзу вислати розчислення і гроші так скоро, щоб вони наспіли до Головної Канцелярії не пізніше як у П'ЯТНИЦЮ 31-го ГРУДНЯ 1982 року до полудня.

Звертається увагу на те, що Відділи, які спізняться з присилкою вкладок, будуть подані як довжники в річному звіті.

Головна Канцелярія УНС

ПРОВЕДІТЬ СВЯТОЧНО, РОДИННО, ВЕСЕЛО, СПОКІЙНО

РІЗДВЯНІ СВЯТА на СОЮЗІВЦІ!

Merry Christmas!

У п'ятницю, 31-го грудня 1982 року

ЗУСТРІЧ НОВОГО РОКУ

з новорічною програмою

ЗАБАВА *при звуках оркестри* **Александра Худолія і Дорка Сенчишина**

Новорічна вечеря тільки на замовлення

В четвер, 6-го січня 1983 р.

СВЯТА ВЕЧЕРЯ

з традиційними 12-ма стравами

Замовлення слати:

Ukrainian National Association Estate
Kerhonkson, N.Y. 12446 Tel.: (914) 626-5641

Name ....

Address ....

....

Нема то як на СОЮЗІВЦІ у Різдвяні Свята!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 2-го СІЧНЯ 1983 р.

Трентон, Н.Дж. Річні збори Т-ва Запорозька Січ 245-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в залі УНДому, при 477 Jeremiah Ave. Проситься членів прибути, вислухати звітів Управи і вибрати Управу на 1983 рік. — Після зборів — перекуска. — М. Голінко, гол., М. Мартиненко, секр.

До
ВШ Членів УНС - Передплатників „Свободи"

Грудень, 1982

Вельмишановні Члени - Передплатники!

Делеґати 30-ої Конвенції УНСоюзу схвалили підвищити ціну передплати „Свободи" для членів УНСоюзу із $7.80 на $15.00 річно, беручи під увагу значно збільшені видатки Видавництва на поштові оплати, газетний папір та інші кошти.

Схвалена 30-ою Конвенцією підвишка передплати входить в силу від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платности квартальних, піврічних чи річних вкладок. Значить, Ваші вкладки, які включають передплату „Свободи", платні від 1-го січня 1983 року, або від чергової дати платности на квартальних, піврічних чи річних ставках після 1-го січня 1983 року, будуть збільшені на $7.20 у річному відношенні; $3.60 піврічно, $1.80 квартально та 60 центів місячно.

Така сама підвишка передплати "Свободи" зобов'язує і всіх тих членів УНС, які платять цю передплату окремо від своїх вкладок, висилаючи їх прямо до адміністрації „Свободи".

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНС

Нові ціни передплати для членів:
$15.00 річно, $7.50 піврічно, $3.75 квартально, $1.25 місячно.